

Цетиње, 26. августа

На прагу су догађаји који заслужују нарочиту пажњу. Ти се догађаји очекују у нашој непосредној близини, у сусједству, Аустро-Угарској.

Тамо не само што није све у своме реду, него ни из близа није онако како би требало. Са приликама у Аустро-Угарској није нико задовољан, па чак ни мјеродавни фактори. Тамо је завладало несносно стање у толикој мјери, да се дошло до прелома. Или ће доћи до слома досадање политике или ће још више загустити. Аустро-Угарска се налази ни у мало заводном положају.

Фаворизирању њемачке мањине откуцали су пошљедњи часови. Незадовољни су Мађари, незадовољни Румуни, незадовољни су и сви Словени, па чак и Пољаци, помоћу којих су се Нијемци до сада и одржавали.

Између Нијемаца и Мађара односи су се толико заоштрили, да се већ сада бура наговјештава. Пешта није задовољна Бечом и противу ње се подиже, онако исто као што све остале народности нијесу задовољни ни са једнима ни са другима.

У Пешти се повела жива акција за економском независношћу. Како је Србима најбоље показује веленздајничка расправа. Ништа боље није ни Чесима. Догађаји, који се одигравају у доњој Аустрији, то најбоље показују. Ни Хрвати, Словенци, Словаци, Румуни и остали такође немају разлога да буду задовољни својим положајем.

А све је то уперено прогиву Нијемаца.

У свима покрајинама аустро-угарске монархије завладало је несносно стање. Од свију покрајинских сабора ни један не ради, па чак и самом парламенту онемогућен је рад. Нијемци не даду другим народностима да живе, па зато и оне не даду њима да просперирају.

Захваљујући само сеператистичком држању народности, а нарочито Словена, Нијемци су до сада не само владали, него су могли да раде што год су хтјели. И ако у огромној већини, Словени су, само кривицом својом, не само били у позадини, него су и служили, на своју рођену штету, за поткусуривање прохтјева њемачких и владе, која је ту њемачку мањину у толикој мјери фаворизирала, да су били све и свја.

Али ни то није могло вјечито трајати. Дошло је до онога до чега се морало доћи. Видјећи се пред општим непријатељем и пред страшном погибелју, прикупили су се, здружили и заједнички дали отпора навали Нијемаца. То је и довело прво до кризе у парламенту, а затим до кризе у цијелој пространој монархији.

Акција Словена натјерала је Нијемцима страх у кости. Осјетили су опасност која им пријети и зато су се живо дали да на сваки начин словенску заједницу олабава и ослабе. Покрећу неке преговоре, договоре, споразуме и помоћу обећања и заваривања хтјели би, да се одрже, да Словенима замажу очи, да их подјарме и да наставе у започету правцу, онако како су научили.

Већ по себи се разумије, да су им се сва надања изјаловила, све ако се и дан дањи боче да ма на који начин завајају Чехе разним обећањима.

Како је састанак парламента на прагу, а у парламенту влада стоји на уздрманом положају, то су на помолу крупни и важни догађаји, чији се свршетак тешко може предвидјети, као год што се не могу предочити пошљедице, које ће настати.

Од како је парламент одложен ситуација се по владу ни мало није измијенила. Опструкција стоји још једнако на оном истом становишту на коме је стајала и онда када је принудила владу, да обустави рад у парламенту и да сједнице одложи.

Оно што је било раније биће и сада. Опструкција неће никако хтјети да помаже владу, те се неће моћи ништа радити. Као што се буде парламенат састао, тако ће се растати. И шта онда преостаје?

Рекли смо и понављамо: или омогућити Словене да дођу до својих права, дакле попустити или поћи стопам Баховим и сасвим угазити у реакцију.

У првом случају Словени могу само да добију, чиме би се сачувала царевина од врло кобних пошљедица и трзавица, у другом случају немају шта да изгубе, јер се и сада не могу похвалити својим стањем.

Арбанашки „покрет“

Мисија Цавид паше у Арбанији дала је повода страном, а по том и нашој штампи, да проговоре о приликама у Арбанији и да, том приликом, на дуго и на широко, износе разне вијести о нечесовом покрету међу Арбанасима.

Из тих вијести произлази, како је покрет Арбанаса узео шире размјере, како је организован и како се њиме, ни мање ни више, иде за аутономијом Арбаније.

А од свега тога нема ништа. Од арбанашког „покрета“ не може бити ни ријечи, а још мање од њихове организације и тежње за аутономијом.

Сав арбанашки „покрет“ састоји се у томе што би они жељели да задрже status quo, да буду држава у држави, да пљачкају, убијају и тлаче, а да не сносе никакве одговорности као што их нијесу снасили и раније.

Позната је ствар, да су Арбанаси за вријеме старог режима били не-

прикосновени. Могли су да раде што хоће, да чине највећа насиља и зулуме и да никоме зато не одговарају. Од њих се нијесу апсолутно никакве обавезе тражиле, нити су имали какве дужности, те су били стављени у изузетан положај, од кога су само они могли имати користи, а држава никако.

Под новим режимом то већ није могло бити. Проглашавањем уставности, народима су у отоманској империји дата и права и дужности. Све народности то су ново стање дочекали и поздравили одушевљено. Па и Арбанаси су га поздравили, али не и примили.

И кад се видјело, да Арбанаси почињу да раде поново по старом, да харају, пљачкају, тлаче, убијају и зулуме да чине, почели су да их сузбијају и на ред упућују. Али од тога није могло бити ништа.

Налазећи се у удаљеним и запуштеним крајевима отоманске царевине, при томе оружани, они нијесу хтјели ни за какве новотарије да знаду, те је то и нагнало надлежне да арбанашкој самовољној учине крај. Од туда је и поникла мисија Цавид паше.

Када је већ Цавид паша своју акцију започео у Ст. Србији према Арбанасима, они су у почетку отпора давали. Рачунали су, да ће их и овог пута као и раније, оставити на миру чим отпоре даду, али су се преварали. Цавид паша није суштао, него је продвргао даље, допирући чак и до најзапуштенијих крајева Арбаније, гдје се и сада налази.

Арбанаси никако не могу да се помире са новим стањем и никако им у главу не иде да може бити још и то, да се изједначе са осталима, а при томе још и да имају и некакве дужности. Ненавикнути на дио дужности у држави са свим је природна ствар што се противу тога буне, отпора дају и што се копрцају.

То је једно, а не треба никакво сметнути с ума ни ово:

Арбанаси нијесу усамљени. Управо, нијесу они ти, који се у срдитој немоћи копрцају и хоће у коштац с регуларном војском да се ухвате. Њима се други за леђима налазе. Као и свуда и ту су умјешани туђи прсти. Чији? То је лако погодити.

Крај силних аустриских агената, Турску су преплавили и фратри. Под видом вјерске мисије, они пропагирају за аустриске планове. Како су од утицаја на Арбанасе, то и успијавају да их заведу и да њихово огорчење експлоатишу и за своју сврхе употребе. Невјеште и непросвјештене Арбанасе обмањују разним измишљотинама и упућују их на отпор. Све ово што се догађа у Арбанији они изазивају и они су ти, који Арбанасе наводе да се одупру мисији Цавид-паше не би ли тиме изазвали што већу забуну и метеже.

То је врло добро уочио и сам Цавид паша и зато је предузео и нарочите кораке противу ових тобожњих вјерских мисионара, који нијесу ништа друго него обични аустриски агенти. Цавид паша их је у пошљедње вријеме узео добро на око и тај његов поступак према њима знатно је и допринео, да у

својој мисији што прије напредак учини.

И ако Цавид паша своју мисију још није довршио, опет се може рећи да је она успјела. Није далеко вријеме када ће се са овога свога похода вратити задовољан резултатима, јер је неминовно, да ће постићи оно што се и жељело.

Из тога се види јасно, да о арбанашком „покрету“ не може бити ни ријечи, бар о покрету како га страни листови приказују, а још мање да се говори о каквој јакој организацији Арбанаса, којом се иде за остварење аутономије.

Туђински прсти хтјели су и ову прилику да искористе и да је злоупотребе тако, да би се њоме користили, али им је сав труд остао узалудан.

Нека би и ово Турској послужило као један доказ више каквог пријатеља у Аустрији имају и шта све од ње могу да очекују!

Свршетак кризе у Србији

— нарочити извјештај —

Београд, 22. августа.

Непријатељи Српства више не ликују! Њихова радост је била кратка вијека. Надали су се, да ће се криза у Србији развлачити и да се лако неће ријешити. Наде су их превариле. Криза је ријешена прије него су и очекивали. А ријешена је тако, да није била ни од каквих пошљедица. Није остао само кабинет Новаковићев, него су остали и сви чланови у њему. Остао је и сам Рибарац, које је, својом оставком, и проузроковао кризу.

Када је избила министарска криза, управо када је министар правде, Стојан Рибарац, поднио оставку, послје које је шљедовала и оставка Стојана Новаковића, сви министри нијесу били на окупу. Неки су били у унутрашњости, нека на страни. Зато се морало очекивати на њихов долазак.

Када су се 18. ов. мј. окупили сви, држали су сједницу под предједништвом Краљевим. Том приликом је С. Рибарац изнио разлоге због којих се повлачи. Како су се сви разложно односили на унутарње ствари, поглавито на проглашање и заповијештање његових приврженика, националаца, то су остали министри дали ријеч, да су вољни да сваку погрешку исправе и захтјева Рибарчеве да испуне. Па и поред тога је остао Рибарац при оставци, што је нагнало и остале министре, да и они демисионарају, те је тако цијела влада дала оставку.

Послије тога Краљ је повјерљиво састав нове владе Николи Пашићу и Љубомиру Стојановићу првацима радикалним.

Како је општа жеља била, па чак и самих клубова радикалних, да велика влада и на даље остане, то се образовању нове владе није ни приступило, него се настојавало, на остание досадања.

Послије дводневних сајетовања у томе се и успјело. Постигнут је споразум и Рибарац је повукао оставку, а тиме је и отклоњена криза.

Данас је објављен владин комунике, који проглашава, да је криза ријешена и да влада и даље остаје пошто је постигнут споразум међу члановима владе у питању због кога је дошло до оставке Рибарчеве.

Вијест о томе прихваћена је радосно у свима круговима, као што ће је прихватити и цијело Српство, те зато вам и саопштавам ријешење ово.

Догађаји у Грчкој

У Грчкој се одавна осјећа незадовољство, а нарочито међу официрима. Негодује се противу владарске куће. Грци са њоме нијесу задовољни. Она није народна династија, него је доведена са стране. Тада им се обрицало да ће она својим везама са европским двором

вима и упливом подићи Грчку и учинити је силну и моћну. У мјесто тога Грци су дочекали, да у рату с Турском буду тучени и унижени. Та горка чаша у мало што их није снашла и сада поводом критског питања.

То је у толикој мјери огорчило официре, да су отворено изашли противу стања у војсци и чланова владарске куће, који се налазе на врховима војске. Сву одговорност што је Грчка неспремна и што јој војска није уређена сваљују на принчево. Њих криве и за све своје неуспјехе. Особито је велико негодовање противу престолнашљедника Константина. Он је руководио грчком војском у грчко-турском рату. Порази код Ларисе и Фарсале приписују се у гријех њему. Он није и иначе популаран био, те је последице пораза још омрзнутији.

Од како је престолнашљедник постао врховни командант активне војске и отпочео око себе да окупља неспремне људе, незадовољство противу њега порасло је у толикој мјери, да се отворено стало негодовати противу њега. На својим зборовима официри су подвргавали рад престолнашљедничков оштрој критици и стали су се силно да буне противу њега. Када је зато престолнашљедник дознао, тржио је од мајора Куциса извјештај о томе шта су официри говорили противу њега. Извјештај Куцисов њега није задовољно и зато је мајора казнио, а да би га што више понизио предао је јавности акта по тој ствари. То је проузроковало побуну официра, који су одмах напустили касарне и улогорили се пред Атином тражећи да се несносном стању у војсци учини крај.

У својем меморандуму, који су упутили краљу и влади, официри су тражили: Трошкови за војску да се повећају, али не повећањем пореза, него уштедом. Тих 25 милиона драхма добили би се смањењем краљеве цивилисте, укидањем дворца и бродова, принчевима одузети апанаже, смањити број чиновника и уредити питања црквених добара. Чим се дође до тога новца, одмах да се позову на вјежбу сви војни обвезници, који су из војске изашли прије три године. Број тих ослобођених обвезника износи 35000 људи. Исто тако да се позову на вјежбу и резервисти. На тај би начин до године Грчка имала 100.000 обучених војника. Исто тако да се и жандармерија — 8000 људи

— спреми тако, да би у случају рата ступили у бојне редове.

За покрет међу официрима знало се и раније, али противу њега није ништа предузимано. Све што је краљ био наредио, то је, што је његов ађутант Месало саопштио листовима, да би искључење престолнашљедника из војске за краља значило абдикацију, а ако би официри и даље остали при својим захтјевима, да ће краљ напустити земљу са цијелом породицом. Краљ је тиме мислио, да заплаши незадовољне официре и да их натјера да се примире, али су они, такође преко новина, објавили, да принчеви могу остати у војсци, али без икаквих повластица, а нарочито да престолнашљедник не заузима мјесто врховног команданта.

Најзад се све svelo на то, што је влада пала и дошло ново министарство, које је дало рјеч да ће се испунити захтјеви официра. Како је одмах и краљ дао амнестију свима, то су се сви повратили у касарне.

Као пошљедница ове побуне јављају се оставке свију принчева на положаје у војсци, па и престолнашљедника, који иду у иностранство.

Тако се све свршило на миру. Али као што се наслућује на томе неће остати. Постоји бојазан да не дође до веће кризе. На реду је сазив парламента. Влада са њиме неће моћи радити, него ће raspisати нове изборе, а како ће у њима узети учешћа и Крићани без заплета неће проћи. Уз то официри у својем меморандуму траже и такве реформе, на које ће краљ врло тешко пристати. На тај начин ће доћи до поновне побуне.

Из свега тога избија да односи између грчког владара и народа нијесу не само на овом мјесту, него да су врло рђави, а то се приписује једино томе што је грчки народ примајући за свог владара странца, мислио да ће од тога имати велике користи, али се у својем рачуну преварио. Зато и није исцључена могућност да и краља Ђорђа постигне судбина његова претходника краља Отона I, који је такође био жртва трзавица у Грчкој.

Дарданелско питање

Питање о Дарданелима још је једнако на дневном реду. Као што сви знаци говоре, оно ће бити овог пута и коначно ријешено, све и ако у страниој штампи избијају гласови како од тога неће ни овог пута бити ништа.

човеком без узрета противу прописан законског, јесте самовољно и тиранско. Онога, над којим се врши насилје, закон мора својом силом бранити. Она, који би тражили, убрзали, вршили или прописивали самовољна дјела, приви су и треба их казнити.

Закон који кажњава преступе прије него што их је вршио тирански је. Извршење закона који има повратну силу јесте злочин. Закон треба да изрекне казне строго и јако. Казне треба да су сразмерне дјелима и користе по друштво. Сваки човек може да најви свој ради своје време, али не може да се прода, ни да буде продан. Његова личност није ствари која се може отуђити. Закон не признаје слуге. Може бити само залага и захваљност онога, који га употребљава за рад.

Дакле индивидуална слобода јасно је заштићена у декларацији права. А то је наше Habeas corpus¹⁾. То је индивидуална слобода, која не попушта, која се брине и захтјева, да сваки грађанин по природи не треба да буде камион, ухапшен, узнемираван, угњетаван. Оно што најдохвалнијим начином заштићена јесте слобода у држави немоћи, а оно што се најмање воле јесте слобода у држави «силе». И та је тачна у идеји јед-

¹⁾ Закон у Енглеској за вријеме Карла II (1660-1685) по којем је сваки затвореник Енглеа могао тражити писмено објашњење зашто је затворен и по којем су акта о затвору у року од три дана морала ићи суду на разматрање.

Тим поводом хоћемо да се нарочито забавимо историјом овог питања, а по подацима, које нам пружа угледни француски лист „Temps“, који му је нарочити чланак посветио.

Дарданелско питање постало је од великог значаја и важности од како се на овај поморски кланац у модерној Европи гледа као на важни војнички и политички тјеснац. Ту важност повећава и сама Турска, која би хтјела од њега да види нарочите користи у међународној политици и у односима противу својих непријатеља, због чега је дошло да је постао потпуно непроходан за све стране ратне бродове.

Дарданелско питање постало је од великог значаја и важности од како се на овај поморски кланац у модерној Европи гледа као на важни војнички и политички тјеснац. Ту важност повећава и сама Турска, која би хтјела од њега да види нарочите користи у међународној политици и у односима противу својих непријатеља, због чега је дошло да је постао потпуно непроходан за све стране ратне бродове.

Још у 1809. г. енглеско-турским споразумом Дарданели су били затворени свима ратним бродовима, изузев турским, пошто обје обале тјеснаца припадају отоманској царевини. Конвенција о мореузима, потписана 13. јула 1841. године од Аустрије, Пруске, Русије, Порте и Француске, потврдила је као стално начело затварање Босфора и Дарданела свим европским војним флотама. Султан је ипак задржао себи право да од тога правила чини изузетак за лаке бродове употребљене у служби посланстава. Поред свих напора Русије да се ослободи тих окова, прописи конвенције о мореузима били су потврђени уговорима од 1856. и Лондонском Конвенцијом од 1871. године.

Све од 1871. године, у колико је расла руска моћ, петроградска влада све је живље осјећала потребу да има слободне руке према југу. Она није добила satisfакцију у Берлину 1878. године и гушила је свој гнев до тренутка када је, улетивши у догађаје на крајњем Истоку, заборавила на своју европску дужност. Порази у Манџурији вратили су руску политику њеном правом пољу рата, и одмах се појавила жеља да се обезбједе слободан приступ у Средоземно Мору. У овим се мисли да је то питање расправљено у Букурџи између барона од Ерштата и Е. Ниволског, и кажу да је у тај мах Аустрија објавила Русији да се неће противити отварању Дарданела. Од тада, претпостављају се, задржавали су снажну канцеларију и ма да се в. Извољени истревати није могао одрећи своје идеје, пројекат је стајао нерасправљен. Чини се да је питање и одржано су на његају јавна мишљења.

„Фосово Новине“ сматрају да се могу објавити да се у Бечу зна за споразум у Ковесу између Енглеске и Русије ради уништења клаузуле уговора од 1871. г. односно Дарданела. Тај лист долаже да се Аустрија, према својим објављенима, неће томе противити. „National Zeitung“, који често црпи своје информације из берлинске канцеларије, изјављује данас да европске владе нијесу још извјештене да је закључен такав аранжман. И долаже: „Изгледа нам, из извјештних разлога,

накности. Она захтјева да једна индивидуалнија и слабомоћна. Оно дакле, што се види и што треба да се види у декларацији односно слободне јесте једнакост. Много је јаснија у декларацији идеја «суверенитета» Оно је тако звани политичка слобода. То је право које припада свакоме грађанину да судједује при прописивању закона и при саставу владе. Ову је слободу декларација прокламовала са највећом енергијом: «суверенитет је у сваком народу. Он је један, нераздијељив, несагњив, и који се не да отуђити. Ни један дво народа не може да унотријеђи снагу народну. Сваки човек који би узурпирао суверенитет, да се одмах казни смрћу од стране слободних људи. Сваки грађанин има подједнака права судједовања при прописивању закона при избору посланика и при избору судија и кад влада газу народна права, онда је народу најсветије право и дужност да се бори».

Дакле, право које је највећег свакоме јесте право имати учешћа при прописивању закона, и при избору владе, а то је политичка слобода, подједнака за свакога, то је управо једнакост, то је управо демократија то је елиминација и пасиља праве аристократије. Ријечи: «Ниједан дво народа не може потпуно унотријеђити народну снагу» и «суверенитет је у духу народа: он је један, нераздијељив и не да се отуђити» управљене

сумњиво, да Аустрија нема ништа да примјети противу руске политичке акције у Средоземном Мору. Немачка ће одлучити своју политику тек пошто се обавијести о намјери бечке владе. Немачка државност обавијести се тиме што она није у питању непосредно заинтересована.“ Једва да су се вијести нашле о деци у штампи, када потеклоше два формална деманција из Лондона и Петрограда.

Посебна објавијена, која су нам стигла из Лондона, дају нам маха да мислимо да ако у Ковесу није био закључен аранжман о Дарданелима, питање је бар разматрано од стране двоју влада. Изгледа немогуће да Европа и на даље притискује Русију једном забраном, коју данашње стање односа међу великим силама не обавијести више. Ништа не изгледа правичније него отворити Дарданеле руској флоту под резервом неутралности мореуз.

А тако ће и бити.

Организација Срба у Америци

Најзад су и Срби у Америци прогледали! Најзад су се и они отргли из тамотиње и препуни, те почели да дијеле рак-рану на своје тијело!

Поведена је акција за организацију Срба. Повео је чувени научник, професор Пушин. Име његово и глас, које ужига не само међу тамошњим Србима но и у научном свијету даје нам најбоље гаранције, да организација Срба у Америци неће бити никаква спекулативна приватина, него да ће бити постављена на солидну основу и онаква како треба да је.

Већ је заказан и свесрпски збор. Он ће бити 1. септембра у Клевланду, у држави Охао. Иницијативу за сазив збора предузео је сам проф. Пушин, који, уједно, руководи и цијелом ствари.

Ево како он објашњава цијелу ову ствар:

Привремено установљеном Централном Одбору била је намена да на домку рата између независних Срба и Аустрије ангажује америчко Српство да приложи притекне хуманитарној установи Српском Црвеном Крсту у Биограду и Цетињу. Последње познато преокрета догађаја, сматра се да је Централни Одбор као „привремен“ извршио свој задатак. Исти одбор још је само предузео био, да америчанско Српство потакне на овјети, заједнички, озбиљни и стварни рад. То је мисао путем сазивања једног српског збора у Њу-Јорку јуна мјесеца. Крајкоћа времена, недовољне припреме и непредвиђене свих тежња, ушвед непотпуног позивања наших прилика у Америци нијесу дозвољавали да се испуни све што се од таквог збора очекивало. Како су наше колоничне размјештене по огромној просторији, а поједине установе нијесу толико материјално обезбјеђене, да неможемо моћи подијелити жртве овог збора, који се држи у једној географској тачки, а у то се обавезне српски трошкове за своја обавезне зборове, природно је било, што се врло мали број делегата могао одазвати.

На том малом збору, и договору, који је био место великог збора постигнута је једна врло важна ствар: дошло се до подробице објавијена о нашим згодима и негодама измјеном мишљења

су против аристократије; и незаконитост парламентарне владе, и суд да је парламентарна влада још аристократска и закључак да је плебисцитна влада законита, моћи ће се ријешити у овом тексту. На и саме ријечи: «Сваки грађанин има подједнака права да судједује при прописивању закона и при избору посланика», биле су начертане против аристократије.

Јасније се може видјети, да увијек над се говори о слободи, подразумева се она као једна сила, која штити немоћ. — као право бирачко, т. ј. управо као једнакост, коју мисли декларација, а та слобода је као једна форма, као једна страна једнакости која је важна да се развијети једном. Треба имати на уму да је револуција нисла на саму једнакост у свеном манифесту који је остао као прави закон либералима «Нитинска једнакост је братство», тачно је Sent Etienne. Револуционари нарочито су извели истинити револуционарни прописи, који учини да се наша револуција разликује од енглеске и америчке. Да су покретачи револуције хтели или претријели европски рат, можда би питање остало мртво; али је неоспорно, да је рат имао врло брзо у духовна револуције карактер рата за једну идеју. — рат за распрострањавање једне доктрине ван догме, и на пошљетку рата за интелектуално и морално освојење. (Наставиће се)

ПОДЛИСТАК

Идеје водиче у француској револуцији

Emile Faguet

— ПРЕРЕВ К. М. КОСТИЋ —

(Наставак)

Изгледа да редиктори који су дефинисали слободу као моћ, сањали су у њу, чим је постала и стварна моћ, тако рећи, чим је постала заједничка, чим се индивидуалне слободе груписале и почеле да екзистирају као права моћ, а престала да буде празна и апстрактна. Да ли сам могао последије декларације права да слободно исказем своје мисли путем штампе? Да. — Да ли сам могао да се удружим с извјешним бројем својих политичких једномишљеника и да покренемо један лист? У то сумњам, јер слобода удружења није била у декларацији права. Да ли сам могао да се удружим с извјешним бројем својих пријатеља да пропагирамо ту и ту идеју или да држимо јавна предавања? То је мање вјероватно; јер декларација није назначила слободу удружења и слободу зборова. Изгледа, да декларација кад мисли о слободи, мисли прије свега само на индивидуалну слободу.

За тим у члан. 10-15 и 18 стоји: «Ни један човек не може да се отуђи, ухапшени држи у затвору, осим у случајевима прописаним законом (или формама које он прописује). Свако дјело које се врши над једним

Дневне новости

Повратила се. Њ. В. Књагиња Наталија, која се бавила ово дана у Дубровнику на Своме имању, а није отпутовала у Париз, као што смо погрешно јавили, повратила се на Цетиње.

Одликован. Њ. Кр. В. Књаз Господар изволио је одликовати сребрном медаљом и богато обдарити српског народног гуслара, Петра Перуновића, који је јутрос кренуо у унутрашност, а за који дан и преко Санџака за Србију. За све вријеме његова боравка на Цетињу Њ. Кр. В. Књаз Господар изволио је милостиво указивати му пажњу испољујући и овим Своју љубав према народној пјесми и српским гуслама, те га је приликом похода Њ. Кр. В. Књагиње у Морачу тамо и нарочито слао.

Отпутовао у Бар. Г. бригадир Митар Мартиновић, министар војни, отпутовао је ове недјеље у Бар, гдје се бави ради државних послова.

Долази на Цетиње. Као што смо извјештени, кроз врло кратко вријеме долази на Цетиње професор прашке технике Ј. Влад Храски. Као стручњак он је примио на себе, да проучи терен у нашој земљи како би се приступило натапању Зете, Бјелопавлића, Црмнице и Никшићке Жупе. Г. Храски се прихваћа овога посла без икакве награде, него искључиво из љубави према нашој земљи, задовољан — како вели — што јој може од користи бити и што за њу учинити.

Трансбалканска жељезница. Још прије мјесец дана саопштили смо како је питање о трансбалканској жељезници поново покренуто код Порте и да су сви изгледи, да ће се повољно ријешити. Сада цариградски дописник „Corriere della Sera“, А. Албертини, јавља, да је турска влада издала званично саопштење, да ће одобрити грађење жељезнице од српске границе до Јадранског Мора, али само тако, ако се од Турске не тражи километарска гаранција.

Нови црногорски зајам. Биоградски „Мали Журал“ донио је нарочито извјештај о новом државном зајму од свога сталног дописника, а лист „Правда“ интервју са г. Милојем Ж. Јовановићем, начелником министарства финансија, који се сада у Србији на одсуству бави.

Управник водовода. Поводом боравка г. Драгољуба В. Мирковића, управника биоградског водовода, у Црној Гори, „Биоградске Новине“, говорећи о његовом раду у Подгорици, врло ласкаво и лијепо су се изразиле о његову раду и стручној спреми, износећи како ће предузети рад и на проширењу цетињског водовода.

Аустриска пропаганда у Турској. Лист „Танин“ упозорјује на појаве, које очито падају у очи за вријеме опирања Арбанаса, које воде католички попови, ширећи аустриску пропаганду и нема арбанашке цркве у Турској, која нема слику ћесара аустриског, чији се упливи шири цијелом Арбанијом. Крајње је вријеме било да једном и Турци прогледају!

Путници. Ни велике кише нијесу ништа сметале да страни путници посјећују Цетиње, него су долазили јатомице сваког дана, тако, да није ни један дан прошао, а да по неколико њих нијесу на Цетињу освајали. Од како се вријеме прољепшало њихов број је увећан.

Усјеви. Силне и дуготрајне кише напилеле су знатно квара усјевима, а нарочито виноградама, јер нијесу дали да дозрије, а сем тога су превеликом влагом штетили и сам плод, али како су кише сада минуле и вријеме се прољепшало, то су изгледи, да ће се сада заостали усјеви поправити.

Вријеме. Послије дуговременог излијевања кише над Цетињем и цијелом земљом вријеме се од понедјељника прољепшало, па је и сунце засијало, те су настали опет лијепа дани, и ако нешто мало хладнији.

Кратке Вијести

Престолонаследник братске нам Краљевине Србије отпутоваће почетком септембра у Бон, у Њемачку, да ступи на тамошњи универзитет.

— Демисија заједничког министра финансија барона Буријана сматра се као готова ствар, те се очекује потврда њена ових дана. Њега би замијенио посланик у Биограду, гроф Форгац.

— Полуслужбено се признаје, да шпанска влада води преговоре са марочким султаном о обустави рата.

— У Бечу је умро барон Хуго Кучера, бивши цивилни адјутант у Босни и Херцеговини, који је врло рђаве успомене оставио у Босни за собом.

— Дубровачани Радмиловић одликован је на утакмицама у рођењу и пливању, које су биле у Паризу. Он је ранио под морем 500 метара и све је надмашио.

Списак странаца приспјелих на Цетиње

од 1. априла до 24. августа 1909. год.

Д-р А. Брош, адвокат из Чешке; Ј. Мерг са сином, трговац из Чешке; д-р Л. Келер с госпођом, чиновник из Штутгарта; д-р барон Погрел, прив. из Берлина; д-р П. Вајер, прив. из Холандије; К. Хан, проф. из Ролена; К. Сакер, ђак из Трста; А. Бабушић, трговац из Бјеле; Ј. Мониман, ђак из Беча; д-р Ф. Тери, лекар из Прага; Д. Игњек, трг. из Беча; А. Илебранд, новинар из Беча; А. Бијекер, прив. из Новог; А. Вилфелд, прив. из Новог; В. Тиллер, прив. из Новог; Р. Шинер, проф. из Дрездена; К. Р. Курден, проф. из Берлина; Н. Шалца, проф. из Беча; Ц. Праг, прив. из Америке; Ј. Маргинек с госпођом, проф. из Прага; д-р В. В. Варжак, лекар из Прага; Ф. Кристек, проф. из Прага; А. Жањскова, проф. из Прага; Л. Константин, директор из Беча; Б. Ковалева, прив. из Русије; Г. Уласук, прив. из Петрограда; А. Твебаторов, прив. из Петрограда; В. Бабињук, прив. из Петрограда; Ј. Путовка, трг. из Тешена; Ж. Хоулес, проф. из Моравске; С. Петор, проф. из Моравске; Ф. Хубер, трг. из Прага; А. Латерг, трг. из Прага; А. Обердорфер, ђак из Трста; Ф. Фрилиц, ђак из Трста; Ј. Крустил с фамилијом, прив. из Рисна; д-р А. Камисо с госпођом, лекар из Прага; К. Јапучић, прив. из Солуна; Ђ. Лопец, инжењер из Италије; А. Глешен, инжењер из Беча; Р. Брау, новинар из Прага; Ј. Ноћак, адвокат из Прага; А. Бриот, инжењер из Париза; Е. Доблер с госпођом, директор из Ростока; М. Дода, прив. из Скадра; Б. Витен, прив. из Париза; Ф. Гуика, чиновник из Сарајева; Ј. Остојић, прив. из Беча; Берозика, калуђерица из Тирола; Е. Јелек, тргов. путник из Котора; д-р В. Ротик, лекар из Котора; д-р Ф. Фаферот, лекар из Берлина; Е. Фер, прив. из Берлина; Ж. Томашевић, ђак из Биограда; С. Суботић, ђак из Биограда; Р. Золтан, адвокат из Будимпеште; Д. Биља, прив. из Трста; Ђ. Херер, прив. из Њујорка; Стевингсон, адвокат из Њујорка; А. Миедза, поп из Скадра; Н. Живковић, трговац из Беча; П. Сиберт, новинар из Беча; Е. Сала, инжењер из Бари; А. Фишер, професор из Минхена; Ј. Газмајер, проф. из Минхена; Ј. Каут, свештеник из Минхена; Р. Кулман, апотекар из Берлина; Х. Горбах, трг. из Берлина; А. Елван, инжењер из Берлина; Ангеран с госпођом, адвокат из Берлина; К. Сисер с госпођом, прив. из Америке; Ј. Хербер, учитељ из Прага; Јанленер, учитељ из Прага; А. Баук, адвокат из Штутгарта; Р. Пино, професор из Париза; Б. Пармакру, професор из Петрограда; Л. Скит, прив. из Њујорка; К. Бузо, прив. из Њујорка; Капелтер, прив. из Њујорка; Р. Пагак, прив. из Беча; Др. Бранс, лекар из Прага; Е. Васта, трговац из Чешке; Л. Ладизанс, апотекар из Прага; Р. Кисић, књијар из Мостара; А. Вилени с породицом, прив. из Америке; Др. А. Поњи,

прив. из Петрограда; А. Фенуги, прив. из Русије; Е. Фријон, инжењер из Берлина; К. Себастијан, трговац из Берлина; С. Фридендер, трговац из Берлина; С. Фантатек, трговац из Прага; И. Вусковић, прив. из Далмације; Ђ. Антићевић, прив. из Далмације; Ђ. Кнежевић с фам., прив. из Далмације; Ф. Хениг, ђак из Котора; З. Дробен, ђак из Беча; В. Вуковић, прив. из Котора; Д. Ф. Хорнет, прив. с госпођом из Котора; Д. Митровић, управитељ из Котора; М. Бркић, уредник из Дубровника; Ђ. Буме, прив. из Хамбурга; Ј. Гласер, ђак из Загреба; А. Талер, ђак из Загреба; Г. Крајмер, прив. из Прага; Ф. Харић с госпођом, фабрикант из Прага; Ф. Суверек, професор из Капауна; Ж. Билишков, трг. из Дубровника; Р. Фуксава, прив. из Прага; Т. Алоне, проф. из Прага; Р. Шалуцова, прив. из Чешке; Р. Фезек са сином, прив. из Чешке; Б. Вачек, професор из Чешке; М. Клаубер, учитељ из Чешке; Х. Вајалис, прив. из Чешке; О. Хулман, прив. из Беча; Ј. Лам, професор из Беча; Ј. Псерер с госпођом, трговац из Беча; Г. Хеле с фамилијом, апотекар из Тронаве; Ж. Пиншон с госпођом, сликар из Париза; А. Лев са сином, банкар из Беча; С. Чак, прив. из Биограда; Р. Мезедих, директор из Беча; Р. Пиц, чиновник из Сарајева; Ђ. Саоблек с госпођом, трговац из Дубровника; Е. Зере, трговац из Штајера; Л. Берад, трговац из Шпајера; Др. Л. Екес, лекар из Будимпеште; Ф. Колимбајн, ђак из Дубровника; Р. Бринсфетер, ђак из Беча; Др. П. К. Волер, лекар из Хобокена; Ј. Лингштајн, адв. из Бостона; А. Дуцић, трг. из Силета; Ђ. Фрајлић, адв. из Трста; М. Рацио, трг. путник из Котора; С. Штраус с госпођом, фабрикант из Трста; А. Романов, проф. из Петрограда; К. Шмуд, проф. из Минхена; Ф. Каниа, проф. из Неапоља; М. Страковић, трг. из Скадра; К. Вигано, прив. из Бергама; М. Кустаф, прив. из Бергама; Л. Флашнер, трг. путник из Будимпеште; Ф. Сингер, трг. путник из Будимпеште; Ђ. Срунка, ђак из Прага; Е. Браун, занатлија из Беча; В. Микелитић, новинар из Граца; В. Лнер, прив. из Беча; Ф. Шимачек, професор из Чешке; Д-р Ф. Лобешак с госпођом, лекар из Чешке; А. Секап, прив. из Марбурга; Ј. Росман, прив. из Марбурга; Ж. Зес, трг. из Бреславе; Л. Феран, професор из Њемачке; Х. Холшау, проф. из Њемачке; Д-р П. Миксел, прив. из Бостона; Херод, прив. из Бостона; Е. де Бон, вицеконзул из Италије; А. Пасквали, прив. из Дубровника; Л. Флорио, прив. из Италије; Ф. Зантнер, чиновник из Прага; А. Форе, чин. из Прага; Л. Калек, чинов. из Прага; Р. Стермајер, фабр. из Будјејовица; Ј. Блажек, фабр. из Будјејовица; А. Абрам, трговац из Сарајева; Ф. Шинер, прив. из Беча; А. Муркеш, прив. из Чешке; Ђ. Милчић, трг. из Морина; П. Вујетић, трг. из Котора; Ф. Гетек, дрводељ из Котора; Р. Карвирт, трг. из Дрездена; А. Вајер, ђак из Минхена; Л. Пшерер, инжењер из Магдебурга; А. Дворжак, инжењер из Чешке; А. Ервикон, трг. путник из Беча; Д. Хаустин, трг. путник из Беча; Е. Амлин, трг. путник из Беча; Ф. Лангер, ђак из Прага; У Рапорт, професор из Прага; Ф. Мауриц, ђак из Беча; А. Хајман, инжењер из Преране; С. Шојат са породицом, прив. из Загреба; Ј. Бернарт, професор из Прага; Р. Тинфер, директор из Дрездена; Ј. Пина, ђак из Дрездена; В. Франкфуртер, ђак из Берлина; С. Лоберт, прив. из Лондона; Д-р Д. Кол, лекар из Улма; В. Магел, адв. из Хамбурга; Д-р Т. Брахот, лекар из Бадена; Д-р А. Рут, лекар из Бадена; В. Села, професор из Чешке; В. Претгал, професор из Прага; А. Вјестал, професор из Прага; Ф. Перени с госпођом, директор из Беча; С. Ламберт, приватнијер из Лондона; Д-р Н. Гардино, лекар из Венеције; А. Конти, адвокат из Милано; Ф. Д-р Спелиас, лекар из Бадена; Д-р Волиус с госпођом, лекар из Бадена; Ж. Војели, медицар из Прага; Е. Седлас, трговац из Кромјерижа; О. Перезек, трговац из Кромјерижа; А. Спнер, професор из Кромјерижа; Р. Спнер, професор из Кромјерижа; Р. Хорделит, трговац из Кромјерижа; П. Стокановић с породицом, трговац из Доње Тузле; А. Разанета, трговац из Трста; Е. Вај, поп из Будимпеште; Б. Арифер с фамилијом, консул из Париза; А. Дулак с госпођом, приватнијер из Париза; М. Јовановић, професор из Загреба; Ж. Довичек, приватнијер из Чешке; К. Калигацијел, професор из Прага; Д-р Р. Кукор, лекар из Прага; Ф. Кемер, трговац из Чешке; В. Матерна, ђак из Прага; Е. Хамлиш, тргов. путник из Беча; Ф. Дворичек, приватнијер из Бадена; В. В. Холмес с фамилијом, приватнијер из Буфала; Ђ. Ђораки с госпођом, приватнијер из Арбаније; Ђ. Кал с госпођом, приватнијер из Прага; Б. Краљова, приватнијер из Прага; Ј. Херман, приватнијер из Беча; Ф. Вајс, трговац из

Беча; Ф. Сокол, приватнијер из Беча; Д-р Ф. Цировић, лекар из Беча; А. Дефранбро, приватнијер из Беча; Ј. Реб, приватнијер из Беча; Р. Шинг, директор из Франценберга; В. Мишвијус с госпођом, приватнијер из Котбусана; В. Вестеркапф, приватнијер из Котбусана; Ј. Давид, приватнијер из Дрездена; Ј. Лајбрих, новинар из Бинћината; А. Аздице, новинар из Бостона; Ф. Мајелор, професор Дрездена; А. Беден с госпођом, професор из Поле; М. Сунап, професор из Поле; И. С. Алдиси, новинар из Бостона; А. Кауновски с фамилијом, приватнијер из Прага; А. Емјорд, трговац из Беча; Ф. Гинка с госпођом, професор из Прага; Р. Жуткић, трговац из Котора; А. Конрад с госпођом, чиновник из Нирнберга; О. Јонастар, судија из Либерга; С. Зафировић, проф. из Пљеваља; Ј. Тозевић, проф. из Пљеваља; К. Шчанек, прив. из Пардубица; К. Шитин с породицом, дир. музеја из Прага; Р. Ритнер, адвокат из Граца; Ј. Рајтер с г-њом, трг. из Вирковића; Е. Слар, мед. из Брауншвајга; Д-р Мишвингерд, В. Деман, К. Берихар, Б. Хам, В. Цимер с кћерком, Х. Мајер, Х. Кресман с госпођом, А. Ебелвинг, А. Битнер, Б. Г. Вагел, — сви из Брауншвајга, — Куковим предузећем. — Х. Брајонгер, професор из Минхена; Х. Ерлангер, професор из Минхена; Др. А. Волф, судија из Ебенфурта; К. Тајман, прив. из Берлина; Г. Горун, студент из Минхена; Н. Јовановић, прив. из Скопља; Л. Јерн, савјетник из Париза; Ж. Горе, адвокат из Париза; А. Греард, инжењер из Париза; М. Володомиров, генерал из Петрограда; Ј. Долежал, новинар из Беча; Ф. Будлиг с госпођом, последник из Бреславе; Н. Митровић с породицом, трг. из Сомбора; П. Селвини, прив. из Науља; Ј. Ротонди, фабрикант из Навара; Д-р Е. Гранихштерн, лекар из Беча; Х. Шмит, новинар из Чешке; Д-р О. Хетер, лекар из Чешке; Ф. Морав, ђак из Чешке; В. Монтеливес с г-њом, прив. из Штокхолма; Др. А. Митровић, нар. посланик из Новог; Ђ. Мил, професор из Роденберга; П. Марж, с госпођом, прив. из Лиона; Х. Едуард, градоначелник из Лиона; П. Андријан, прив. из Лиона; Ђ. Пауре, председник из Лиона; М. Жозеф, професор из Виленце; К. Јанушик, прив. из Солуна; Ђ. Вустрати, свештеник из Скадра; А. Сиде са сином, директор из Беча; Е. Еберт, прив. из Штутгарта; Ђ. Кубик с госпођом, посланик из Будимпеште; Л. Адлер, чиновник из Беча; Л. Емануел, трговац из Филуме; Р. Хајинг, чиновник из Берлина; Ф. Р. ауман, прив. из Берлина; П. Какарџић, трг. из Скадра; Д-р Т. Масариќ, професор из Прага; Д-р Е. Клексајда, лекар из Прага; Д-р К. Валер, прив. из Беча; Ф. Бан, чиновник из Прага; Р. Хаберланд, чиновник из Беча; Ф. Јудвић, прив. из Будимпеште; Корај Колаќи са госпођом из Прага; Нитонио Вароскини, прив. из Берна; Макс Ербери, камшионет из Берлина; М. Володомиров, генерал из Петрограда; Јозеф Краузе, чиновник из Беча; Јохан Тејн, чиновник из Беча; Едуард Шварц, инжењер с госпођом из Прага; Карло Палашек, чиновник, Виктор Волмајер, професор, Јарослав Скала, лекар, Едмунд Балабан, новинар, Х. Павлић, студент и Д. Ерберман трговац с госпођом — сви из Беча; Џон Вимак, Луј Сега, Жорж Поате, студенти из Њујорка; Душан Станојевић, камшионета из Модоша; Сен Алаузен из Норт Дуберланта; Ђузене Охман, гувернатор с госпођом из Грваде; Терсон, приватнијер с госпођом и Баиле, приватнијер с госпођом из Њујорка; П. С. Геолман, драгман из Грчке; Мариус Г. Круполис, студент из Беча; Виктор Танчић, официр из Филуме; Р. Ђураковски, лекар из Салотвине; Емануел Тано, трг. путник из Трста; Херман Грим, чиновник, Паул Карцелес, студент, Едуард Харалек, чиновник, Карл Таут, фабрикант — сви из Беча; Уралик Росман, официр из Маријелфелда; Маура Тестони из Балана; Науман Ђонкау, Гранд Базон, Јорд Лаитон, приватни из Лондона.

На „Цетињски Вјесник“ најбоље се преплатити код поште.

Моје непрежаљеноме оцу
† Иву И. Врбици
даваћу 1. септембра у уторник годишњи помен у врбајској цркви о чему извјештавам покојникове сроднике, пријатеље и познанике.
Његуши, 21. августа 1909.
оф. Илија Врбица.